

Foto – unsplash.com

ČO SA UDIALO 2021

**Chceme
vedieť
viac**

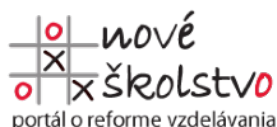
o budúcnosti
vzdelávania
na Slovensku

SÚHRN KLÚČOVÝCH UDALOSTÍ Z DIANIA V ŠKOLSTVE V ROKU 2021

Aj počas roka 2021 sme zverejšňovali týždenné prehľady o dianí v školstve. Teraz Vám ponúkame súhrn najdôležitejších udalostí.

Editori: **tím Nového školstva** | noveskolstvo.sk & chcemevedietviac.sk

KAMPAŇ REALIZUJE

NAŠI PARTNERI V REFORME VZDELÁVANIA

ĎALŠÍ ROK KORONACHAOSU PRE ŠKOLY

Začiatok roka 2021 sprevádzali plány na opätovné otváranie škôl, ktoré pre pandémiu ochorenia COVID-19 v roku 2020 vzdelávali prevažne dištančne. Už v januári ministerstvo školstva rozhodlo, že pre dlhodobu zavreté školy neprebehne externá časť maturitnej skúšky, ani testovanie piatakov základných škôl. Zmeny sa týkali aj dĺžky prvého polroka školského roka 2020/2021. Keďže sa návrat detí do škôl odkladal, ministerstvo rozhodlo, že čas na vyskúšanie a hodnotenie žiakov za prvý polrok budú mať školy až do 31. marca. Riaditeľka Štátneho pedagogického ústavu (ŠPÚ) **Miroslava Hapalová** vysvetľovala, že rezort k tomuto kroku pristúpil, „*aby sa predišlo tomu, že po návrate žiakov do škôl po dlhšom období dištančného vzdelávania budú učitelia cítiť tlak na urýchléné získanie podkladov na hodnotenie a začnú hneď realizovať ústne alebo písomné skúšanie.*“

V druhej polovici januára chcel minister školstva **Branislav Gröhling** (SaS) umožniť prezenčné vzdelávanie všetkých detí v predškolskom veku a na prvom stupni ZŠ. Napokon však oznánil, že bude pokračovať dištančná výučba. „*Napriek našej snahe vrátiť žiakov čím skôr do lavíc to nebude na budúci týždeň možné. (...) S odborníkmi sme preto tento plán prehodnotili a zhodli sme sa na tom, že najbezpečnejšie pre všetkých bude ešte chvíľu vydržať,*“ vyhlásil minister. V tom čase už médiá informovali, že na Slovensku bola zaznamenaná nová mutácia vírusu COVID-19.

V úvode roka minister zároveň podporil prednostné očkovanie učiteľov nad 50 rokov. „*Podporujeme prioritné očkovanie všetkých zamestnancov v materských školách, v školských kluboch detí, na prvom stupni špeciálnych škôl a v špeciálnych výchovných zariadeniach,*“ reagovala **Soňa Puterková** zo Slovenskej

komory učiteľov (SKU) s tým, že testovanie v školách je náročný, nákladný a nepostačujúci nástroj prevencie. Vo februári minister školstva informoval, že záujem o očkovanie prejavilo viac ako 16-tisíc učiteľov. Od 8. februára vláda povolila otvorenie škôlok, prvého stupňa základných škôl a posledných ročníkov stredných škôl. Základné umelecké školy dostali možnosť obnoviť individuálnu prezenčnú výučbu. Školy a ich zriaďovatelia opakovane kritizovali, že sa o podmienkach obnovovania prezenčnej výučby dozvedajú na poslednú chvíľu. „*Primátorky a primátori nemajú inú možnosť, len zobrať tento chaos do vlastných rúk, a tým na seba prevziať aj plnú zodpovednosť, a to nie je fér. Vláda nemôže nechať mestá tápať v takejto neistote,*“ vyhlásil prezident ÚMS **Richard Rybníček**.

V marci Slovensko zažilo vládnu krízu, počas ktorej podalo demisiu viacero ministrov, vrátane ministra **Gröhlinga**. Členovia vlády požadovali odstúpenie **Igora Matoviča** (OĽaNO) z postu premiéra. Pred svojou rezignáciou stihol **Gröhling** zrušiť ústnu časť maturitných skúšok, čo vyvolalo kritické (tu, tu a tu) aj pozitívne reakcie (tu a tu). V apríli ministerstvo najprv obnovilo prezenčné vzdelávanie pre všetky deti v škôlkach a triedach prvého stupňa ZŠ, neskôr aj pre žiakov a žiačky 8. a 9. ročníkov s výnimkou škôl v okresoch čiernej farby na COVID automate. Ministerstvo školám pred obnovením prezenčného vyučovania odporučilo vypracovať plán adaptačného obdobia do konca školského roka a upozornilo, že takýmto procesom v dĺžke dvoch až troch týždňov musí prejsť každá trieda.

Začiatkom mája sa okrem škôlok a ZŠ otvorili aj stredné školy v približne 40 okresoch. V júni už odborníci konštatovali, že pre kolektívnu imunitu a elimináciu rizika šírenia nákazy je dôležité, aby sa očkovali aj deti. V druhej polovici augusta

minister **Gröhling** na tlačovej konferencii predstavil pravidlá prezenčného vzdelávania v novom školskom roku. Vyhlásil pritom, že rezort už nepristúpi k plošnému zatváraníu škôl a k prerušeniu prezenčného vyučovania by malo dochádzať len v konkrétnych triedach, ak o tom rozhodnú regionálni hygienici.

Ešte počas letných prázdnin ministerstvo školstva ponúklo rodičom a školám možnosť objednať si antigénové či PCR testy pre deti. Pred otvorením školského roka minister konštatoval, že záujem rodičov o testovanie žiakov doma bol veľmi veľký. To sa prejavilo meškajúcimi dodávkami testov na začiatku školského roka a nespokojnosťou niektorých škôl. Kritiku vyvolali aj nové protipandemické pravidlá, kvôli ktorým 21 organizácií prípravilo výzvu Dajme prednosť školám a aktivitám pre deti a mládež. Iniciátori navrhovali neobmedzovanie detí v rozvojových aktivitách, vytvorenie plánu kompenzačných opatrení či skrátenie karantény. Už necelý týždeň od začiatku nového školského roka prezenčné vyučovanie čiastočne alebo úplne prerušili viaceré školy. Začiatkom októbra minister informoval, že sa v školách prezenčne vzdeláva takmer 96 % a na diaľku 4 % žiakov a žiačok. Koncom októbra už podiel žiakov učiacich sa na diaľku tvoril 10 %.

V novembri konzílium odborníkov odporučilo prerušiť prezenčnú výučbu v školách s vyšším počtom tried v karanténe na jeden až dva týždne. Minister **Gröhling** v reakcii na to skonštatoval, že dočasné zatvorenie škôl v bordových a čiernych okresoch situáciu nevyrieši. „*Síce chápem, aká je motivácia, no zasahujeme tam, kde to netreba. Riešime žiakov namiesto dospelých,*“ uviedol minister s tým, že nie je správne trestať žiakov za to, že dospelí nevyužili možnosť zaočkovať sa. „*Je tu zdravá miera, pokiaľ sa dá ísť podľa semafora. Keď máte veľké množstvo žiakov v karanténe, prestáva to byť únosné,*“ povedal prezident SKU **Vladimír Crmoman**.

Koaličná SaS si na rokovaní vlády v druhej polovici novembra uplatnila právo veta a odmietla plošné zatváranie škôl. Konzílium navrhovalo zatvoriť všetky školy okrem škôlok a prvého stupňa ZŠ. Za zachovanie prezenčnej výučby vo väčšine škôl sa postavili aj viaceré mimovládne organizácie. Naopak, minister financií a predseda hnutia OĽaNO **Igor Matovič** skonštatoval, že k zatvoreniu škôl dôjsť malo. S rozhodnutím ponechať školy otvorené nesúhlasil ani hlavný hygienik **Ján Mikas**. Regionálne úrady verejného zdravotníctva (RÚVZ) vyzval, aby v prípade alarmujúcej situácie v regióne k uzatváraniu škôl pristúpili. Krátko na to k prerušeniu prezenčnej výučby došlo vo väčšine

okresov SR (napr. tu, tu, tu a tu). Minister **Gröhling** kritizoval, že hygienici zatvorili školy aj v regiónoch s minimom tried v karanténe. Na stranu regionálnych hygienikov sa postavili koalíčné hnutia OĽaNO a Sme rodina, aj opozičný Hlas (napr. tu, tu a tu), podľa ktorých v čase lockdownu mali byť školy zatvorené.

Spor o plošné zatváranie škôl na konci roka vyústil do rozhodnutia vlády prerušiť prezenčné vyučovanie v triedach druhého stupňa ZŠ a na stredných školách. Vláda schválila návrh, podľa ktorého sa od pondelka 13. decembra prerušilo prezenčné vzdelávanie, pričom od piatka 10. decembra otvorila obchody, lyžiarske vleky, fitnescentrá a kostoly pre zaočkovaných a ľudí, ktorí prekonalí COVID-19. Školy teda dištančne vzdelávali päť dní, do 17. decembra, následne sa začali predĺžené vianočné prázdniny. Otvorené zostali len triedy prvého stupňa ZŠ, materské a špeciálne školy. Na opatrenia vlády vedúce k zatvoreniu škôl reagovali riaditelia a riaditeľky škôl, analytici aj aktivisti (tu, tu, tu a tu). To, že vzdelávanie vydržalo ako priorita len do začiatku lyžiarskej sezóny, konštatuje iniciatíva Dajme deťom hlas. „V európskych krajinách nielenže školy nezatvárajú, ale už vôbec nikoho nenapadne označovať ich za ‘semenište covidu’, či ich zatváranie politicky obchodovať,“ napísali **Andrea Hajdúchová** a **Vladimír Settey** z iniciatívy.

DOPADY PANDÉMIE VO VZDELÁVANÍ

K tomu, aké dôsledky môže mať dlhodobé dištančné vzdelávanie na deti, sa od začiatku roka 2021 vyjadrovali ľudia zo školskej praxe, odborníci na vzdelávanie aj komentátori (napr. [tu](#), [tu](#), [tu](#), [tu](#) a [tu](#)). Pre žiakov a žiačky druhého stupňa ZŠ a pre stredoškolákov, ktorí sa vzdelávajú dištančne, pripravil Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) elektronické vedomostné testy, ktoré odporúča využiť na opakovanie a upevňovanie učiva.

Na uľahčenie návratu detí do škôl ŠPÚ v spolupráci s Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie pripravil metodický materiál Ako podporiť návrat žiakov do škôl a aktualizovaný manuál Návrat do škôl 2021. To, aké problémy vyplývajúce z dlhodobého zatvorených škôl vnímajú rodičia školopovinných detí, zisťoval prieskum Inštitútu pre verejné otázky a agentúry Focus. O tom, že pre deti, ktoré môžu mať po dlhšej neúčasti na vzdelávaní problém plynulo naskočiť do školskej rutiny, sú dobrým riešením letné školy, písali **Juraj Čokyna** a **Michal Rehúš** z Centra vzdelávacích analýz (CVA). Podľa nich sa na Slovensku tento nápad nepodarilo zmysluplne uviesť do praxe.

Ďalším z opatrení na elimináciu nepriaznivých dopadov pandémie bolo rozhodnutie ministerstva školstva o tom, že nebude možné, aby žiaci a žiačky opakovali ročník. Denník N informoval, že napriek tomu v školskom roku 2019/2020 prepadlo tritisíc detí. Z usmernenia ministerstva školstva pre ukončovanie školského roka 2020/2021 vyplynulo, že opakovanie ročníka bude možné za takmer rovnakých podmienok ako pred pandemiou. CVA v reakcii na to pripravilo verejnú výzvu ministrom školstva, ktorú podporili odborníci z praxe, mimovládnych organizácií, vysokých škôl aj štátnych inštitúcií.

Mapovaniu priebehu a dopadov dištančnej výučby sa venovalo CVA spoločne s Komenského inštitútom. V tejto súvislosti zrealizovali reprezentatívny prieskum medzi učiteľkami a učiteľmi 2. stupňa ZŠ. Podľa nich sa do dištančného vzdelávania takmer vôbec nezapojilo 10 % detí. Respondenti zároveň konštatovali, že žiaci sú pozadu o dva mesiace oproti bežnej výučbe. „V dôsledku pandémie učiteľky a učitelia najčastejšie zaznamenali zhoršenie v oblasti pracovnej pohody (46 %) a duševného zdravia (41 %). Podľa učiteliek a učiteľov by každý štvrtý žiak či žiačka (25 %) po návrate do školy potreboval nejakú formu dodatočnej podpory,“ priblížil prieskum. Kompletnú správu nájdete [tu](#).

V septembri Štátna školská inšpekcia informovala o dopadoch dištančnej výučby na výchovno-vzdelávací proces. Podľa zistení z dotazníkového prieskumu sa vzdelávania na diaľku nezúčastňovalo približne 5 % žiakov. Najvýraznejší podiel predstavovali žiaci zo sociálne zraniteľných skupín. Miera neúčasti na vzdelávaní výrazne rástla so zvyšujúcim sa vekom žiakov z marginalizovaných rómskych komunít a sociálne znevýhodneného prostredia. Výsledky prieskumu o priebehu dištančného vzdelávania a úrovni vedomostí a zručností a žiakov 9. ročníkov ZŠ a 4. ročníkov osemročných gymnázií zverejnil aj NÚCEM. Zo zistení vyplynulo, že žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia dosiahli v teste z matematiky významne horšiu priemernú úspešnosť. Dve tretiny žiakov priznali, že počas online vyučovania realizovali iné aktivity.

ZMENY V REGIONÁLNOH ŠKOLSTVE

Úvod roka 2021 priniesol výzvy k zásadným zmenám v školstve, aj sľuby politikov týkajúce sa systému vzdelávania zahrnuté v Pláne legislatívnych úloh vlády SR na rok 2021. Ministerstvo školstva zároveň do medzirezortného pripomienkového konania (MPK) posunulo návrh novely školského zákona a návrh novely zákona o odbornom vzdelávaní a príprave. Neskôr k nim pribudol návrh novely zákona o pedagogických a odborných zamestnancoch.

Za návrh novely školského zákona ministerstvo čelilo ostrej kritike. Zožala ju napríklad časť, podľa ktorej by podmienkou ukončenia ZŠ malo byť absolvovanie Testovania 9 s úspešnosťou minimálne 20 %. Viac ako 1300 občanov sa tiež podpísalo pod hromadnú pripomienku, ktorá kritizovala navrhované navýšenie počtu žiakov v triedach. Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) adresovalo ministerstvu množstvo zásadných pripomienok. V marci sa upravený návrh novely opäť objavil v MPK. Kritizovanú požiadavku úspešnosti v Testovaní 9 nahradila požiadavka prijímania „úspešných absolventov“ z tohto testovania, čo podnietilo iniciovanie ďalšej hromadnej pripomienky.

Októbrové schválenie trojice vládnych návrhov v parlamente minister **Gröhlíng** označil za reformný skok. Novela zákona o odbornom vzdelávaní a príprave zaviedla inštitút nadpodnikového vzdelávacieho centra, vytvorila osobitný model experimentálneho overovania a uľahčila vstup malých a stredných podnikov a samostatne zárobkovo činných osôb do duálneho vzdelávania. Novela učiteľského zákona vytvorila v školách pozície digitálnych koordinátorov a koordinátorov školských podporných tímov. Zároveň upravila

preukazovanie bezúhonnosti, rozšírila kompetencie školského špeciálneho pedagóga a ďalších odborných zamestnancov. V oblasti vzdelávania učiteľov novela rozšírila okruh poskytovateľov atestácií a zmiernila podmienky pre uchádzačov a uchádzačky o pozíciu vedúceho zamestnanca v škole. Plénum parlamentu odobrilo aj novelu školského zákona, ktorá zahŕňa zmeny v obsahu vzdelávania, v systéme poradenstva a prevencie, prijímacích konaniach na stredné školy či v oblasti druhošancového vzdelávania.

Po schválení noviel v parlamente minister školstva vyhlásil, že ide o „*zlomový deň pre školstvo*“ a „*základy pre reformu*“. Na jeho slová zareagovala SKU, podľa ktorej zatiaľ nemožno hovoriť o reforme, iba o kozmetických úpravách. „*Strategické dokumenty ministerstvo vytvára až po tom, čo sa zavádzajú legislatívne zmeny; manažment zmien je vzájomne neprepojený a nekomplexný. Preto hovoriť v súčasnej situácii o reforme považujeme za zavádzanie,*“ konštatovala SKU.

To, že pandémia otvorila dvere dlho očakávaným zmenám vo vzdelávaní na jar skonštatovala riaditeľka ŠPÚ **Miroslava Hapalová**. „*Jednou z nich je príliš detailne zadefinovaný obsah vzdelávania v niektorých predmetoch na základných školách, ktorý sa zameriava najmä na encyklopedické vedomosti, či chýbajúca obsahová previazanosť medzi jednotlivými predmetmi,*“ priblížila **Hapalová** dôvody plánovaných zmien v obsahu vzdelávania. Nespokojnosť s týmito plánmi vyjadril Odborový zväz pracovníkov školstva a vedy na Slovensku (OZPŠaV). Kritika sa týkala zavádzania nového modelu vzdelávacích programov, podľa ktorých bude vyučovanie na ZŠ pozostávať z troch vzdelávacích cyklov.

Prvý majú tvoriť prvé tri ročníky ZŠ, druhý bude pozostávať zo štvrtého a piateho ročníka a tretí zahrnie šiesty až deviaty ročník. Pre vyššiu mieru participatívnosti pri príprave zmien v obsahu a forme vzdelávania ŠPÚ vytvoril nové kurikulárne komisie, hlavnú koordinačnú skupinu a žiacky poradný výbor. Do výboru sa prihlásilo spolu 256 žiakov základných a stredných škôl.

O zмене v školskom zákone parlament rozhodol aj v súvislosti s umožnením individuálneho vzdelávania na 2. stupni ZŠ. So zmenou nesúhlasilo Združenie základných škôl Slovenska. „Z praxe vieme, že vo väčšine prípadov *neprebíha individuálne vzdelávanie v zmysle legislatívy. Vznikajú rôzne organizácie a skupinky, ktoré nenesú zodpovednosť za vzdelávanie detí a jeho úroveň. Nikto ich nekontroluje,*“ reagovala prezidentka ZZŠS **Alena Petáková**. Návrh napokon v parlamente získal podporu a nadobudol účinnosť od 1. septembra 2021. Parlament navyše schválil aj návrh skupiny koaličných poslancov s cieľom upraviť financovanie súkromných a cirkevných škôl. Predkladatelia požadovali dvojaký právny režim financovania škôl podľa zriaďovateľa. So zmenou vyjadrila nesúhlas Únia miest Slovenska (ÚMS), podľa ktorej je úprava „*nesystémová a nezohľadňuje vplyv na rozpočty samospráv v sumárnej výške miliónov eur.*“ Plénum parlamentu koncom roka schválilo aj návrh koaličných poslankyň **Jany Žitňanskej** (Za ľudí) a **Jany Bittó Cigánikovej** (SaS), ktoré presadili vytvorenie podmienok pre poskytovanie zdravotnej starostlivosti na pôde školy.

V apríli vláda schválila návrh novely zákona o štátnej správe v školstve a školskej samospráve, podľa ktorej sa financovanie regionálnych škôl zjednotilo do výlučnej pôsobnosti ministerstva školstva. Školskí odborári zmenu privítali a pripomenuli, že od začiatku poukazovali na nesystémovosť riadenia škôl v rezortoch školstva a vnútra. „*Opakovane sa stávalo, že zamestnanci s rovnakou kvalifikáciou a pracovnými skúsenosťami dostávali rozdielne odmeny len z dôvodu rozličných finančných možností jednotlivých ministerstiev,*“ uviedol predseda OZPŠaV **Pavel Ondek**. Plán opätovného vzniku regionálnych školských úradov podporila aj ÚMS. Naopak, Združenie samosprávnych krajov SK8 vyjadrilo zásadný nesúhlas so vznikom úradov a označilo ho za centralizáciu a obrovský „*vari 15-ročný krok späť*“. Novelu zákona zjednocujúcu financovanie regionálneho školstva po schválení v parlamente začiatkom júla podpísala prezidentka SR **Zuzana Čaputová**.

Vláda v roku 2021 stihla odobriť aj Stratégiu celoživotného vzdelávania a poradenstva na roky 2021-2030 a Stratégiu inkluzívneho prístupu vo výchove a vzdelávaní.

ATLAS PREDSTÁV o budúcnosti vzdelávania na Slovensku

atlas.chcemevedietviac.sk

POVINNÁ ŠKÔLKA A JEJ ÚSKALIA

Jednou z intenzívne diskutovaných tém v školstve bolo zavedenie povinného predškolského vzdelávania pre 5-ročné deti od septembra 2021, ktorého prípravu sprevádzala kritika ohľadom nedostatku miest s možným následkom vytlačania mladších detí z materských škôl. Vo februári Najvyšší kontrolný úrad SR informoval o výsledkoch kontroly pri preverovaní rozširovania priestorových kapacít škôlok. Kontrolóri upozornili nielen na nedostatok miest, ale aj na chýbajúci kvalifikovaný personál pre novovytvorené triedy. Ministerstvo školstva reagovalo konštatovaním, že problém s kapacitami bude mať v mieste bydliska do 5 % 5-ročných detí v približne 76 obciach. Nedostatočné kapacity boli najmä v Prešovskom a Košickom kraji. „V týchto krajoch je pomerne vysoké zastúpenie detí z marginalizovaných rómskych komunít, ktoré doposiaľ materskú školu nenavštevovali,“ doplnilo ministerstvo.

Na to, že pár mesiacov pred zavedením povinnej škôlky stále nebolo dostatok kapacít, v máji upozornilo aj CVA. Centrum zároveň zdôraznilo, že rodičom chýbajú informácie a škôlkam podporné profesie, ktoré by mohli predškolské vzdelávanie uľahčiť. Predovšetkým kapacitné problémy následne kritizovali ľudia zo škôl, výskumníci a politici. Ministerstvo reagovalo vyhlásením, že na podporu nových miest v škôlkach vyčlení 5 miliónov eur. Na problémy spojené s povinnou škôlkou reagovali aj mimoparlamentné politické strany, výskumníci a praktici (napr. tu, tu, tu, tu a tu).

V parlamente sa medzičasom do 2. čítania dostal poslanecký návrh novely s cieľom umožniť realizáciu povinného predškolského vzdelávania aj zariadeniam mimo siete škôl. Stiahnutie tohto návrhu žiadalo ZMOS, podľa ktorého zmena nepomôže riešiť kapacitné problémy sieťových

materských škôl. „ZMOS nemôže súhlasiť, aby po dvoch rokoch od schválenia zákona č. 209/2019 Z. z. s poznaním závažných legislatívnych nedostatkov až teraz, a dokonca nie vládnym návrhom, ale návrhom skupiny poslancov, prišla navrhovaná legislatívna iniciatíva, ktorá okrem toho, že zavádza absolútne nesystémové prvky do školského zákona, hrubo zasahuje do samosprávnych kompetencií miestnej územnej samosprávy.“ Ku kritike sa pridala aj Aliancia súkromných jasí a škôlok a označila za zarážajúce, že ministerstvo školstva nemá zmapované kapacity nesieťových zariadení. Kroky rezortu pod vedením ministra **Gröhlinga** (SaS) aliancia označila za nesystémové, nekonštruktívne a oneskorené. Kritizovala tiež, že nesieťové škôlky sa nemôžu uchádzať o financie z 5 miliónov, ktoré minister prisľúbil. Návrh napokon plénum schválilo na júnovej schôdzi parlamentu. Umožnenie realizácie povinného predškolského vzdelávania škôlkam mimo siete má byť dočasným opatrením do roku 2024.

Po zmene legislatívy mohli nesieťové škôlky využiť možnosť registrácie na webovej stránke ministerstva. „*Chceli by sme vyzvať aj rodičov a jednotlivých zriaďovateľov, aby sa zaregistrovali a mohli tak poskytnúť vzdelávanie v rámci povinného predprimárneho vzdelávania pre päťročné deti,*“ apeloval minister **Gröhling** v júli, keď boli zaregistrované len tri zariadenia. Podľa údajov ministerstva mohlo o zápis požiadať až 138 nesieťových zariadení. Zriaďovateľka Detského centra Vrakuňáčik a členka Aliancie súkromných jasí a škôlok **Lucia Brandstetter** pre denník SME odhadla, že iba v Bratislave existuje približne 150 nesieťových škôlok.

O tom, ako zavedenie povinnej škôlky vnímajú rodičia detí z nízkopříjmových domácností, informoval Inštitút pre dobre spravovanú

spoločnosť. Dostupnosť predškolského vzdelávania v Bratislavskom kraji skúmali aj vedci z Geografického ústavu Slovenskej akadémie vied (SAV). Upozornili, že v regióne chýbajú miesta pre približne 4 800 detí. „*Chýbajúcu kapacitu sieťových zariadení čiastočne vykrývajú mimosieťové zariadenia, avšak aj za predpokladu, že by materskú školu mali navštevovať všetky deti predškolského veku a v prípade, že od septembra 2021 bude umožnené poskytovať predprimárne vzdelávanie aj mimosieťovým zariadeniam, stále bude v kraji potrebné nájsť okolo 2 000 miest,*“ upozornil **Martin Šveda** z ústavu.

ŠPÚ pre uľahčenie zavádzania povinnej škôlky vydal materiál Povinné predprimárne vzdelávanie: Sprievodca cieľmi a obsahom a publikáciu Dieťa hovoriace iným jazykom: možnosti kompenzačnej podpory v predškolskom vzdelávaní. Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie (MIRRI) zároveň v júni ohlásilo vyčlenenie 13 miliónov eur na rozšírenie kapacít a modernizáciu materských škôl s výnimkou tých v Bratislavskom kraji. Bratislava pritom patrí medzi lokality s najväčším nedostatkom miest pre škôlkarov. Podľa SKU výzva MIRRI prišla neskoro, keďže na poddimenzované kapacity odborníci aj praktici upozorňujú už dlhodobo.

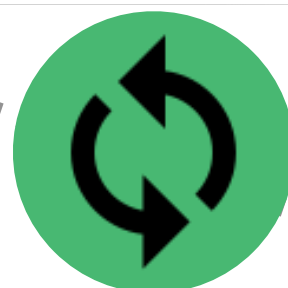
Kritickú reakciu zo strany profesijných organizácií zaoberajúcich sa predškolským vzdelávaním vyvolal poslanecký návrh **Radovana Slobodu** a **Anny Zemanovej** (obaja SaS), ktorí chceli umožniť realizáciu povinného predprimárneho vzdelávania aj v tzv. detských lesných kluboch. Organizácie návrhu vyčítali nesystémovosť a poľavenie z kvalifikačných požiadaviek na osoby vzdelávajúce v lesných kluboch. Úprava napokon v parlamente nezískala potrebnú podporu.

VEREJNÁ KOMISIA PRE REFORMU VZDELÁVACEJ POLITIKY

noveskolstvo.sk

PLÁN [OBNOVY]

PLÁN OBNOVY A ODOLNOSTI VO VZDELÁVANÍ

V januári ministerstvo financií avizovalo, že plán, na základe ktorého má Slovensko z Európskej únie (EÚ) získať 6 miliárd eur z Fondu obnovy a odolnosti, bude v marci predložený do MPK. Z prieskumu, ktorý vypracovala agentúra AKO pre europoslankyňu **Miriam Lexmann** (KDH), vyplynulo, že najviac respondentov si želalo, aby boli financie využité na modernizáciu zdravotníctva (73 %) a škôl (42 %).

Vo februári čelil návrh Plánu kritike pre objem financií vyčlenený pre vysoké školy (VŠ). Slovenská rektorská konferencia (SRK) považovala sumu 200 miliónov eur na hĺbkové reformy za nedostatočnú a demotivujúcu. „*Bez razantného zvýšenia týchto financií sa slovenské vysoké školstvo ocitne v ešte väčšej izolácii v porovnaní s významnými vysokými školami v zahraničí, čím sa prehĺbi odlev talentovaných slovenských študentov a mladých vedcov do zahraničia,*“ konštatovala **Lubica Benková** zo SRK. Ministerstvo školstva rektorom odkázalo, že šéf rezortu „*urobil maximum, aby získal pre školstvo, vrátane vysokých škôl, čo najviac prostriedkov,*“ suma nie je konečná a vysokých škôl sa budú týkať aj investície cez iné rezorty.

V marci ministerstvo financií predstavilo návrh zákona o mechanizme na podporu obnovy a odolnosti. Pre oblasť vzdelávania návrh plánu vyčlenil 798 miliónov eur. Riaditeľka Inštitútu vzdelávacej politiky **Zuzana Baranovičová** pripustila, že v ňom chýba posilnenie podpory vzdelávania dospelých. Výhrady zverejnila aj Slovenská akadémia vied (SAV), ktorej v návrhu chýbalo finančné zohľadnenie transformácie ústavov SAV na verejné výskumné inštitúcie. Univerzita Komenského (UK) návrh ostro skritizovala. „*V prípade, že Plán obnovy a odolnosti*

SR neprejde v časti reformy vysokých škôl zásadnou revíziou, bude akademická obec postavená do roly pasívneho prijímateľa zmien bez akejkoľvek diskusie,“ poznamenala UK. Výhrady k návrhu vyjadrila aj Slovenská technická univerzita (STU).

Koncom apríla vláda schválila konečnú podobu Plánu obnovy a odolnosti Slovenskej republiky, ktorý zahŕňa reformy a investície v hodnote takmer 6,6 miliardy eur. V oblasti vzdelávania dokument zahŕňa tri komponenty. Prvým je dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania s alokáciou 210 miliónov eur. Druhým je vzdelávanie pre 21. storočie, teda reforma kurikula, na ktorú je vyčlenených 469 miliónov. Tretím komponentom je zvýšenie výkonnosti slovenských VŠ s alokáciou 213 miliónov eur. Celková suma určená na vzdelávanie predstavuje spolu 892 miliónov eur a mala by pokryť aj náklady spojené so zavedením povinného predškolského vzdelávania pre deti od 5 rokov a s nárokom na miesto v škôlke pre deti od 3 rokov. Financie sú určené aj na reformu systému poradenstva a prevencie a na nový model podporných opatrení vo výchovno-vzdelávacom procese. Investovať by sa malo aj do debarierizácie škôl a prevencie predčasného ukončovania vzdelávania. Na lepšie riadenie a posilnenie financovania vedy, výskumu a inovácií je vyčlenených 633 miliónov eur. Pre opatrenia na prilákanie a udržanie talentov je určených 106 miliónov. Na to, či plán odpovedá na potreby vzdelávania a vedy na Slovensku, reagovali predstavitelia rôznych školských organizácií (napr. tu, tu, tu, tu a tu).

OD KAUZY INFORMATIKOV PO SPOR O VYSOKOŠKOLSKÚ REFORMU

Začiatkom roka 2021 mala dohru kauza Fakulty informatiky a informačných technológií (FIIT) STU, kvôli ktorej došlo koncom roka 2020 k odvolávaniu rektora **Miroslava Fikara**. Schválenie návrhu Akademický senát (AS) STU zdôvodnil aj prílišnou medializáciou problémov na fakulte, snahou o vytvorenie klastra s Univerzitou Komenského či vyradením dezinformačného portálu Hlavné správy z monitoringu univerzity. Návrh na odvolanie rektora doručil senát ministerstvu školstva, ktoré potom posudzovalo zákonnosť procesu odvolania. Predseda AS STU **Marián Peciar** konštatoval, že rezort nemá kompetenciu skúmať činnosť senátu a je povinný návrh doručiť prezidentke. „Je dôvodná obava, že minister svojim konaním spôsobuje obštrukciu, zdržuje odvolanie rektora STU a tým predlžuje dobu usporiadania vnútorných pomerov STU a návrat práce orgánov STU do normálneho stavu,“ poznámeneal **Peciar**. Vo februári ministerstvo informovalo, že prezidentke doručilo list informujúci o výsledkoch posudzovania okolností odvolávania rektora **Fikara**. Minister uviedol, že nie je spokojný s rozhodnutím senátu, ani s tým, ako zasadal. Prezidentský úrad najskôr informoval, že k odvolaniu rektora pristúpi, keďže v zmysle zákona nemá inú možnosť. Krátko na to však vydal vyhlásenie, v ktorom upozornil, že pre podanie správnej žaloby **Fikarovým** právnym zástupcom s odvolaním počká, kým nerozhodne súd. Voči tomuto kroku sa ohradil predseda AS **Peciar**, ktorý to označil za umelé natáhanie kauzy.

Už koncom januára sa objavili informácie o príprave vládneho návrhu novely vysokoškolského zákona s cieľom zmeniť systém

riadenia a činnosti samosprávnych orgánov VŠ. STU bola medzi školami, ktoré pripravovaný návrh dôrazne odmietli. „*Autonómnosť vysokých škôl a samosprávnosť ich riadenia považujeme za dôležité piliere demokracie a jeden zo základných výdobytkov novembra 1989. Zásadne nesúhlasíme so snahami tieto slobody obmedziť a podriaďovať rozhodnutiam politickej moci,*“ skonštatovalo vedenie školy. Návrh predtým odmietla aj UK v Bratislave. Ku kritike sa pridala aj Ekonomická univerzita (EU) a rektori škôl vyzvali k otvoreniu diskusie o pripravovaných zmenách. „*Do procesu prípravy novely zákona o vysokých školách doteraz neboli zainteresované subjekty, ktorých sa táto legislatívna zmena priamo dotýka,*“ pridala sa ku kritike Rada vysokých škôl (RVŠ). Akademický senát Trnavskej univerzity (TU) pre návrh novely vyhlásil štrajkovú pohotovosť. Študentská rada vysokých škôl (ŠRVŠ) snahu o reformu síce ocenila, vyjadрила však nespokojnosť s tým, že do prípravy neboli prizvaní študenti a zástupcovia vysokoškolských reprezentácií. Ďalšie stanoviská, komentáre a iniciatívy reagujúce na pripravované zmeny v riadení VŠ pribúdali zo strany študentov i vysokoškolských pedagógov (tu, tu, tu, tu a tu).

V marci kvôli návrhu novely ohlásila protest UK v Bratislave. Následne sa pridali aj Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici a STU. Ministerstvo na kritiku reagovalo vyhlásením, že znenie novely ešte nie je definitívne a ďalej sa na ňom pracuje. „*Od začiatku sú k spolupráci prizývaní aj zástupcovia vysokých škôl, odborníci z externého prostredia a zahraniční konzultanti,*“ uviedlo ministerstvo s tým, že vysokoškolské systémy, ako ich návrh prezentuje, fungujú vo viacerých krajinách EÚ. Na ministerstve zároveň

vznikla expertná skupina, do ktorej boli prizvaní zástupcovia vysokoškolských reprezentácií.

Univerzity na jar ministra nekritizovali len pre pripravovanú reformu riadenia VŠ, ale aj kvôli návrhu Plánu obnovy a odolnosti (napr. tu, tu a tu). Nespokojnosť Trnavskej univerzity vyústila do požiadavky na výmenu vedenia ministerstva. „*Obidva dokumenty vznikali bez toho, aby vysoké školy mali možnosť vyjadrovať sa k ich obsahu, redukovú podstatu univerzitného vzdelávania na obsluhu pracovného trhu,*“ skonštatovala TU. Ministerstvo školstva vydalo v stanovisko, v ktorom zopakovalo, že znenie návrhu novely VŠ zákona pripraví expertná pracovná skupina. V apríli prezident SRK **Rudolf Kropil** vyhlásil, že zásadné výhrady k predloženému návrhu sa v expertnej skupine podarilo zvrátiť. Naopak, predseda RVŠ **Martin Putala** zaujal kritický postoj: „*Vyzerá to tak, akoby zriadenie expertnej skupiny bolo len formálne.*“

„*Nie je to prezidentka a nie je to ani ministerstvo školstva a jeho kontroverzná novela vysokých škôl, kto na Slovensku prispieva k rozkladu univerzitného prostredia. (...) Slovenské univerzity rozkladajú mafiánske praktiky, kamarátšafy, vybavovačky a až sektárska kmeňová príslušnosť úzkej skupiny mocibažných pomstychtivých oportunistov,*“ napísal v apríli komentátor denníka SME **Tomáš Prokopčák**. Reagoval tým na otvorený list predsedu AS STU **Peciara** adresovaný prezidentke **Čaputovej**. V ňom vyzval, aby rektora **Fikara** odvolala z funkcie, pretože vyckávanie začína ohrozovať fungovanie univerzity. Prezidentka napokon rektora odvolala. **Fikar** tento krok akceptoval, no vyhlásil, že dôvody, pre ktoré senát schválil jeho odvolanie naďalej považuje za neopodstatnené.

Na začiatku nového akademického roka Slovenská akreditačná agentúra pre vysoké školstvo (SAAVŠ) informovala o výsledkoch rozsiahleho prieskumu Akademická štvrťhodinka. Zistenia poukázali aj na to, že väčšina prvkov a prvkov potrebuje pri adaptácii na VŠ prostredie podporu. Tú však dostáva len časť z nich, čo môže súvisieť s predčasným ukončovaním štúdia u takmer tretiny prvkov. Podrobné dáta z prieskumu SAAVŠ zverejnila v októbri, aj za jednotlivé školy, fakulty, odbory, stupne či formy štúdia (viac tu). Agentúra poukázala aj na to, že rozpočet na rok 2021 pre VŠ znamenal pokles príjmov o 18,2 milióna eur a návrh na rok 2022 počítal s ďalším poklesom o 27,2 milióna. Spoločné vyhlásenie k návrhu rozpočtu vydali viaceré vysokoškolské reprezentácie. „*Navrhovaný pokles rozpočtu pre verejné VŠ na rok 2022 (...) nevytvára podmienky pre realizáciu reforiem a ohrozuje nielen kvalitu poskytovaného vzdelávania, výskum, umeleckú*

a ďalšiu tvorivú činnosť, ale už aj samotnú existenciu verejných vysokých škôl,“ konštatovalo sa vo vyhlásení. Minister **Gröhl** reagoval, že o téme chce hovoriť s premiérom a škrty pre VŠ označil za neakceptovateľné.

Následne šéf rezortu školstva a štátny tajomník **Ludovít Paulis** (SaS) oznámili predloženie návrhu novely VŠ zákona do MPK. „*Niektoré základné body novelizácie sú v rozpore s tým, ako sa na nich väčšinovo zhodla kontaktná skupina na pôde ministerstva,*“ vyhlásil predseda RVŠ **Martin Putala**. S tým, že návrh neberie do úvahy výsledky diskusie, súhlasila aj UK, ktorá opäť vstúpila do protestu. Aj pozmenený návrh predostrel zmeny vo voľbe rektorov. „*Rektora bude spoločne voliť v spolupráci akademický senát a správna rada ako jeden celok,*“ povedal **Paulis** s tým, že správna rada bude mať prinajmenšom štvrtinový podiel hlasov. Polovicu členov rady mal vyberať akademický senát, druhú polovicu ministerstvo školstva. Predkladatelia navrhli aj skrátenie externého štúdia na 5 rokov, zavedenie tzv. výkonnostných zmlúv a zadefinovanie kritérií na obsadzovanie funkčných miest docentov a profesorov. Rektori VŠ požiadali o stiahnutie návrhu z legislatívneho procesu a o odstúpenie štátneho tajomníka aj ministra z funkcií.

Počas jesene bola o druhej verzii návrhu búrlivá diskusia. Rektor UK **Marek Števček** vyhlásil, že návrh zablokuje akademický senát, z rektora urobí štatistu podriadeného správnej rade a pre možnosť politizácie je stavaný „*len do pekného počasia*“. Rezort oponoval potrebou udeliť správnej rade viac ako len formálnu funkciu, keďže v súčasnosti „*neotvára chod vysokej školy verejnosti, vedecko-výskumným pracovníkom, trhu práce či podnikateľskému sektoru, ako je to napríklad v zahraničí.*“ Do diskusie sa zapojili viacerí politici, analytici a komentátori (napr. tu, tu, tu, tu a tu). Za stiahnutie novely z legislatívneho procesu sa vyslovili aj študenti UK, ktorí v novembri začali protestnú akciu. Spoločný protest proti novele 16. novembra prichystali univerzity aj vysokoškolské združenia. „*Novela vysokoškolského zákona dáva nebezpečné právomoci politickým nominantom, ktorí by mohli úplne ovládnuť vysoké školy a ich majetok a blokovať všetky dôležité rozhodovacie procesy. Nechceme návrat do obdobia pred rokom 1989,*“ napísali organizátori protestu. Zároveň iniciovali petíciu za zachovanie akademickej samosprávy, pod ktorú sa podpísalo viac ako 20-tisíc ľudí.

Okrem kritických reakcií sa objavovali aj vyjadrenia podporujúce vládny návrh vysokoškolskej reformy. **Fedor Blaščák** upozornil, že predstavy otca myšlienky

akademickej samosprávy **Ladislava Kováča** v praxi havarovali. V roku 2010 sám poukázal na „udržiavanie slovenských necností: kultu priemeru, závisti, rodinkárstva, solidarity kamarátov z mokrej štvrte.“ S protestami proti návrhu sa nestotožnila ani časť vysokoškolských pedagógov (napr. tu, tu a tu). „Školám chýba reflexia, ktorá by im umožnila rozpoznať príčiny vlastných zlyhaní, priznať svoj podiel na plagiátorstve či odchode študentov. Hovoria, že reformy treba. Ale hneď dodávajú ,teraz nie, teraz máme dôležitejšie problémy“,“ napísali vysokoškolskí učitelia **Jozef Hvorecký** a **Vladimír Šucha**.

Ministerstvo školstva sa voči vyjadreniam o politizácii vysokých škôl opakovane ohradzovalo a pri argumentácii v prospech navrhovanej novely sa odvolávalo na medzinárodné analýzy a odporúčania európskych inštitúcií či OECD. „Reforma sa musí uskutočniť, ak chceme, aby bolo Slovensko úspešnou krajinou s výkonnou ekonomikou a kvalitnými verejnými službami,“ povedal k téme premiér **Eduard Heger** (OĽaNO). „Reforma riadenia vysokých škôl podporuje akademickú slobodu smerom ku kvalitnému výskumu, tvorivej činnosti a dosiahnutiu merateľných výsledkov, a to najlepšie v medzinárodnom kontexte. Je hlbokým nedorozumením tvrdiť opak,“ dodal premiér. Stiahnutie návrhu novely vysokoškolského zákona a jeho prepracovanie žiadala aj Generálna prokuratúra SR. V MPK bolo vznesených 865 pripomienok, z toho 503 zásadných. Štátny tajomník **Paulis** uviedol, že obavy z politizácie boli vypočuté a podľa nového návrhu ministerstvo ani senát nebudú môcť voliť členov správnej rady, iba vyberať z nominácií iných aktérov. UK či Rada vysokých škôl však s aktualizovanou verziou naďalej nesúhlasia, keďže podľa nich stále obsahuje nekonceptné zásahy do akademickej samosprávy. S tým, že návrh zahŕňa silné prvky politizácie, súhlasí aj STU.

Chceme
vedieť
viac

o budúcnosti
vzdelávania
na Slovensku

chcemevedietviac.sk

PODVODY PRI ZÍSKAVANÍ TITULOV

O kvalite vysokoškolského štúdia na Slovensku sa v uplynulom roku diskutovalo aj v súvislosti s pochybným získavaním titulov. Rok 2021 naštartovala výzva vysokoškolských študentov, ktorí listom požiadali predsedu vlády **Igora Matoviča** (OLaNO), aby sa vzdal svojho magisterského titulu. Denník N v lete 2020 zistil, že jeho diplomová práca je plagiátom a **Matovič** priznal, že ho ani nevyhotovil on sám. ŠRVŠ doručila premiérovi predpripravenú žiadosť, ktorou sa možno vzdať titulu jej dorúčením rektorovi VŠ. **Matovič** totiž po zverejnení kauzy vyhlásil, že sa titulu vzdá, keď to bude v zmysle zákona možné. Parlament koncom roka 2020 novelizoval vysokoškolský zákon tak, že zrieknuť sa titulu je už možné.

K výzve sa pridala aj mládežnícka platforma Nadácie Zastavme korupciu (NZK) poukazujúc na príklady zahraničných politikov, ktorí po podozreniach z podvodného získania titulov odstúpili z funkcií. K tomuto kroku vyzvali aj predsedu parlamentu **Borisa Kollára** (Sme rodina), ministra školstva **Branislava Gröhlinga** (SaS), predsedu SNS **Andreja Danku** a poslankyňu **Petru Krištúfkovú** (Sme rodina). Premiér **Matovič** na výzvu reagoval vyhlásením, že sa titulu vzdá, ak tak urobí aj minister školstva. „Ja som na túto otázku odpovedal viackrát a povedal som nie,“ zareagoval **Gröhling** s tým, že si k práci nechcel vypracovať protokol v Českej republike, ktorý následne aj zverejnil. Denník N ešte v júli 2020 informoval, že **Gröhlingova** diplomovka je kompilátom s prvkami plagiátu a jej veľkú časť tvorí ministrova necitovaná bakalárska práca.

NZK prišla v septembri s ďalšími zisteniami a informovala, že na Slovensku pôsobí minimálne 22 aktívnych webstránok, ktoré študentom VŠ predávajú záverečné práce na kľúč. „Podľa ľudí

z akademickej pôdy je v súčasnosti najťažšie odhaliteľný a najčastejšie využívaný spôsob podvodu ten, že si študent nechá prácu napísať niekým iným,“ skonštatoval analytik nadácie **Martin Suchý**. „Vysokoškolský diplom prvého alebo druhého stupňa dostalo vlni na Slovensku približne 30-tisíc študentov. Ak najväčšia firma hovorí o 2-3 tisícoch zákazníkov a na trhu je aktívnych ďalších 21 firiem, ročne môže podvodným spôsobom získať titul viac ako 15 % absolventov,“ upozornila nadácia.

V nadväznosti na svoje zistenia NZK v spolupráci so ŠRVŠ pripravila návrh novely vysokoškolského zákona s cieľom presadiť pokutu za obchodovanie so záverečnými prácami až do výšky 50-tisíc eur. Hrozila by tretím stranám, teda firmám a osobám, ktoré za študenta prácu napíšu, nechajú napísať alebo takúto činnosť propagujú. Návrh plánujú predložiť do MPK vo forme pripomienky k návrhu novely vysokoškolského zákona. „Do zákona navrhujeme pridať nový pojem – akademický podvod, ktorý by znamenal predloženie záverečnej práce, ktorá nie je výsledkom vlastnej a samostatnej činnosti študenta,“ priblížila odborníčka v oblasti duševného vlastníctva **Zuzana Adamová**. Študentovi by za podvod hrozilo predčasné ukončenie štúdia či strata titulu. „So ŠRVŠ aj s NZK sa zhodujeme v tom, že túto oblasť je potrebné riešiť. Je však dôležité, aby navrhnuté riešenie bolo aj v praxi realizovateľné a vykonateľné,“ ministerstva školstva.

PLATY A PRACOVNÉ PODMIENKY V ŠKOLSTVE

Začiatkom roka 2021 minister školstva skonštatoval, že pri odmeňovaní učiteľov jeho rezort zvažuje zmeny, ktoré by upravili príplatky. „Verím, že v roku 2021 sa nám podaria aspoň dva samostatné príplatky – za výkon, teda za niečo, čo robí pedagóg navyše, a druhým príplatkom je príspevok na základe životných nákladov,“ uviedol minister. Na to, že Slovensko čelí problému nedostatku učiteľov, upozornila spoločnosť Profesia. Podľa nej školy najčastejšie hľadajú učiteľov 2. stupňa ZŠ a na jednu pracovnú ponuku reaguje v priemere iba päť ľudí, čo je 32-krát menej ako na administratívnu pozíciu v školstve. „V prípade, že školy hľadajú učiteľov matematiky, fyziky, informatiky či chémie, počet záujemcov je ešte nižší,“ podotkla hovorkyňa spoločnosti **Nikola Richterová**.

Z prieskumu, ktorý predvlani realizovalo Centrum spoločenských a psychologických vied SAV vyplynulo, že v dôsledku pandémie sa zvýšila aj intenzita pracovného stresu učiteľov. Duševné zdravie a pohoda učiteľov po roku pandémie boli predmetom prieskumu Inštitútu duševného zdravia a pozitívnej edukácie Konvalinka. „Nedostatok uznania a rešpektu patrí medzi hlavné zdroje ich stresu. Takisto je to aj jeden z hlavných dôvodov, prečo učitelia uvažujú o odchode z profesie,“ okomentovala zistenia školská psychologička **Kornélia Ďuríková**.

Na atraktivitu výkonu riaditeľskej funkcie v materských, základných a stredných školách sa vo svojom prieskume zamerala Slovenská komora učiteľov (SKU). Z výsledkov vyplynulo, že riaditelia a riaditeľky vo funkciách zotrvávajú najdlhšie v prípade škôlok a najkratšie na stredných školách. „Sledovali sme aj finančné ohodnotenie riaditeľov škôl. Ukázalo sa, že

*priemerne riaditeľ školy zarába 2023 eur, pričom sú tiež rozdiely v typoch škôl. Na stredných školách je plat najvyšší, zároveň je tam aj vyšší záujem o funkciu riaditeľa. Najnižší plat je v materských školách, kde je aj atraktivita veľmi nízka,“ priblížil za SKU **Viktor Križo** a dodal, že za nízkym záujmom o riaditeľské pozície môže byť systém odmeňovania, ale aj obava stať sa protikandidátom úradujúceho riaditeľa.*

Keď školskí odborári koncom augusta vyzvali k dokončeniu procesu zjednotenia financovania regionálneho školstva, aj vo vzťahu k škôlkam, základným umeleckým školám či školským klubom detí, minister školstva reagoval konštatovaním, že pri tvorbe rozpočtu bude myslieť aj na navýšenie plátov a normatívov. „Okrem toho uvažujeme nad príspevkami v rámci stabilizačných miest, pretože máme problémy v niektorých predmetoch,“ uviedol **Gröhlíng**. „Druhá naša priorita je po desiatich rokoch zvýšiť prevádzkový normatív. Myslím si, že si to zaslúžia samosprávy, školy a následne aj riaditelia a žiaci, aby sme mohli obnovovať vnútro budov,“ dodal minister.

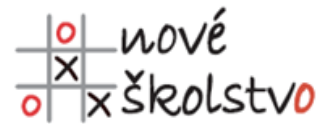
V októbri sa verejnosť oboznámila s návrhom štátneho rozpočtu na rok 2022, ktorý vyvolal kritiku školských organizácií. Podľa SKU vláda úplne odignorovala školstvo a ministerstvo plánuje zmeny bez nevyhnutnej investície do ľudského kapitálu. „Rast plátov pedagógov sa nielenže zastavil, ale s narastajúcou infláciou a životnými nákladmi začal klesať. Vláda, ktorá sa zaviazala k zásadným zmenám v prístupe k školstvu, sa k zamestnancom školstva zachovala horšie ako vlády, ktoré celé roky aktívne kritizovala,“ konštatovala SKU. Nespokojnosť s návrhom vyjadril aj OZPŠaV. „Neobsahuje žiadne zvýšenie

osobných výdavkov zamestnancov v regionálnom i vysokom školstve. Ak takýto rozpočet bude prijatý Národnou radou SR, dôjde k zníženiu priemerných plátov všetkých zamestnancov školstva," uviedli odborári a vládu vyzvali k navýšeniu rozpočtu.

Minister **Gröhling** na kritiku reagoval konštatovaním, že o zvyšovaní plátov učiteľov ešte plánuje diskutovať s premiérom **Hegerom**. Zároveň uviedol, že učitelia základných, stredných a špeciálnych škôl dostanú v decembri 100-eurové odmeny. V novembri SKU v súvislosti s nedostatočným odmeňovaním pripomenula, že koalície strany pred voľbami v roku 2020 dali prísľub zvyšovania miezd začínajúcich pedagógov na úroveň priemernej mzdy v hospodárstve. „Tá bola v roku 2020 na úrovni 1133 eur. Začínajúci učiteľ podľa tabuliek však stále zarába 915 eur. Rozdiel v platovej tarife je tak 218 eur. Tým, že sa neplnia volebné sľuby, prichádza pedagóg o peniaze," vyhlásil prezident SKU **Vladimír Crmoman** s tým, že sociálne balíčky v podobe 100 eurovej odmeny nie sú systémovým riešením. „Vieme dať vyššie platy vtedy, ak tie financie dostaneme z ministerstva financií," skonštatoval minister. Aj ministerstvo financií v reakcii na SKU uviedlo, že s jej požiadavkou sympatizuje. „Minister školstva však schválil rozpočet na rok 2022 bez akýchkoľvek pripomienok, to je v stave, ktorý s navýšením plátov učiteľov nepočíta. Ak si svoj postoj ministerstvo školstva medzičasom rozmyslelo, môže postupovať podľa platného uznesenia vlády z októbra 2020, ktoré umožňuje predložiť každému ministrovi návrh na zvýšenie výdavkov rozpočtu," uviedol rezort financií.

Rada OZPŠaV sa koncom roka dohodla na tom, že jej predseda podpíše kolektívnu zmluvu vyššieho stupňa na rok 2022 len v prípade, ak bude obsahovať záväzok na minimálne 10%-nú valorizáciu tarifných plátov všetkých pedagogických, odborných a nepedagogických zamestnancov regionálneho školstva, ako aj vedecko-výskumných pracovníkov a učiteľov VŠ. Odborári zároveň v decembri vyhlásili štrajkovú pohotovosť a vyzvali vládu k bezodkladnej náprave nepriaznivej situácie efektívnejším financovaním a zlepšením finančného ohodnotenia všetkých zamestnancov školstva a vedy. Vyjadrili tak nespokojnosť s výsledkami vyjednávania o kolektívnej zmluve, v rámci ktorého im vláda ponúkla 3%-nú valorizáciu plátov a jednorazový bonus v hodnote 350 eur. To označili za absolútne nedostatočné a za porušovanie sľubov, ku ktorým sa koalície strany zaviazali pred voľbami. „Ak sa učiteľom nezvýšia platy, ideme v januári do štrajku," varoval predseda OZPŠaV **Pavel Ondek**. Vyhlásenie štrajkovej pohotovosti podporila aj SKU a Združenie základných škôl

Slovenska. „Podporujeme tieto aktivity. Ak odborový zväz uzná, že už niet inej možnosti, iba vstúpiť do štrajku, zapojíme sa. Učitelia sú práve v tejto situácii v prvej línii a určite by si zaslúžili vyššie ohodnotenie," podotkla predsedníčka združenia **Alena Petáková**.

Ak chcete podporiť ľubovoľným príspevkom kampaň Chceme viesť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku, môžete tak urobiť na číslo účtu:

SK93 0200 0000 0030 9726 3854

VÚB, a.s.